

πλείστας λαογραφικὰς μελέτας καὶ ἱστορικὰς πραγματείας. Ἐγραψε καὶ στίχους. Διηρένησε τὰ ἦθη, ἔθιμα καὶ τοπωνύμια. Συνέλεξε πλείστην λαογραφικὴν ὕλην καὶ οὕτω ἐκ τῶν μελετῶν, ἐρευνῶν καὶ ἐραυισμάτων ἐξεπόνησε τρίτομονῆρον δι' οὗ καταδεικνύει τὴν πολιτικὴν, κοινωνικὴν καὶ διανοητικὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἐν γένει δρασίαν τῶν Κεφαλλήνων. Τοῦ ἔργου τούτου ἐξεδόθη μόνον ὁ πρῶτος τόμος περιλαμβάνων βιογραφίας Κεφαλλήνων, ἱστορίας οἰκογενειῶν τῆς Κεφαλληνίας καὶ δημοσιεύματα Κεφαλληνακά. Εἰς τὸ ἔργον τοῦ Τσιτσέλη διαφαίνεται ἡ ἀκριβὴς τῶν γεγονότων γνῶσις, ἥτις προδίδει τὸ κύρος τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας.

Καὶ ἡ Λευκάς ἔχει τοὺς ἱστορικοὺς της. Τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἄφησεν ἀποθνήσκων ὁ Δημήτριος Πετριτσόπουλος, ἰταλιστὶ γεγραμμένα, δὲν εἶναι βεβαίως μεγάλης ἀξίας. Οὐδὲ ἀκριβεία τὰ διακρίνει, οὔτε πλοῦτος εἰδήσεων. Εἶναι ἔργα μέτρια ὅπως δῆποτε καὶ ἀτελῆ. Ὁ Σπυριδῶν Βλαντῆς ὅμως ὅστις καταγίνεται εἰς μελέτας περὶ τῆς Λευκάδος εἶναι εὐσυνείδητος ἱστορικός. Ἐγραψεν ἀξιόλογον ἱστορικὴν πραγματείαν «ἡ Λευκάς ὑπὸ τοὺς Φράγκους, τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Ἐνετοὺς» (1204 - 1797). Τὸ ἔργον τοῦτο διακρίνεται διὰ τὴν ἀκριβείαν, εἶναι μία εὐσυνείδητος καὶ ἐπιμελής περισυλλογὴ ἱστορικῶν γεγονότων. Διὰ μιᾶς συστηματικῆς συναρμολογῆς ὁ Βλαντῆς κατορθώνει τὴν παράστασιν τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τῆς Λευκάδος κατὰ διαφόρους ἐποχάς.

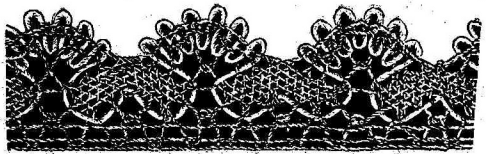
Δυσχερὲς καὶ πολὺμυχθον εἶναι τὸ ἔργον τῶν εἰδικῶν ἐρευνητῶν καὶ συλλογῶν τῆς ἱστορικῆς ὕλης.

Ὁ Κερκυραῖος Ἀνδρέας Μουστοξύδης καὶ οἱ Ζακύνθιοι Ἐρμᾶνος Λούντζης καὶ Παναγιώτης Χιώτης ἔρριψαν τὰς βάσεις τῆς ἐπτανησιακῆς ἱστορίας. Ἐπὶ τὰ ἔχνη τούτων βαδίζουσι φιλοτινῶς ἐκεῖνοι περὶ τῶν ὁποίων ἀνωτέρω ὠμιλήσαμεν. Ζοῦν ταπεινοί, ἐργάζονται μὲ μετριοφροσύνην καὶ δὲν φιλοδοξοῦν ἄλλο τι εἰμὴ μόνον νὰ διαλευκάνουν τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος των. Ἐγὼ πάντοτε ἐκτιμῶ καὶ σέβομαι τὴν σοβαρὰν ἐργασίαν, τὴν ἀθροίμως γινουμένην, τὴν ἐντιμὸν ἐργασίαν ἐκείνων οἱ ὅποιοι χωρὶς πάταγον καὶ φωνασκίας βαδίζουσι πρὸς ἓνα σκοπὸν, πρὸς ἓν ἔρμα, μὲ ὑψηλὰ τὸ μέτωπον, μὲ ἀσπίλον τὴν ψυχὴν, μὲ λευκάς τὰς χεῖρας. Τὸ ἀκηλίδωτον ὄνομα τῶν ἀνθρώπων τούτων προσεπάθησα νὰ φέρω εἰς φῶς, νὰ τὸ ἀποσύρω ἀπὸ τὴν μετριόφρονα σιγὴν καὶ νὰ παρουσιάσω εἰς τὸ κοινὸν τὴν πολυτίμων ἐργασίαν των.

Δὲν εἶναι μόνον ὠφέλιμον νὰ καταγίνεται κανεὶς εἰς τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ, καθὼς εἶπεν ὁ Ὀβίδιος:

Et pius est patriae facta referre labor.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΦΟΣ

* ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΩΗ *

Η ΟΠΕΡΕΤΤΑ

ΒΡΟΧΗ καὶ μάλιστα ἡ ἀθηναϊκὴ βροχὴ ἔχει μίαν μουσικὴν ἐνίστη, ἡ ὁποία ἂν δὲν πλησιάζει τὸ ἀπρόσιτον κάλλος τῶν βαυγερῶν συνθέσεων, δὲν ὑστερεῖ ὅμως οὔτε εἰς τὴν γλυκύτητα οὔτε εἰς τὸ αἶσθημα.

Ὅταν πίπτει ἀργὰ ἀργὰ καὶ αἱ χονδραὶ σταγόνες τῆς χοροπηθοῦν ἐπάνω εἰς τοὺς θαμβοὺς φεγγίτας ἡ ἀτμοσφαῖρα πλημμυρεῖ ἀπὸ μουσικοὺς τόνους.

Τὸ ψυχάλισμα εἶναι ἡ εἰσαγωγή, ἡ ναυουριστικὴ καὶ ὑπερεχειλιζουσα ἀπὸ λυρικῶν πάθος εἰσαγωγή. Καὶ ἔπειτα ἀρχίζει ἡ γλυκυτάτη καὶ παθητικὴ καντασιόνεττα ἐπάνω εἰς τὰ θολὰ τζάμια τῶν παραθυριῶν, τοὺς μεγάλους φεγγίτας, τοὺς ὑέλωτους θόλους, τοὺς τροῦλους τῶν ναῶν καὶ τὰ μαρμάρια ἀνδῆρα.

Μέσα εἰς μίαν μαρμαρένιαν αὐλὴν μὲ κῆπον εἰς τὸ βάθος ἡ βροχὴ ἔμπορει νὰ συνθέσῃ ὀλόκληρη ὀπερέττα, ὅταν πέφτῃ ἀργὰ, ἀργὰ σὰν ἀπὸ βουρλωμένα μάτια. Ἐπάνω εἰς τὰ φύλλα τὰ χονδρὰ τῶν ὄσπων καὶ τῆς λατάνιες κυπατῆς τῆς χαμηλῆς, τῆς σβουρμένης νότες. Εἰς τὰ κρυστάλλινα γυαλιὰ τῆς σέρρας εὐρίσκει τὸ ἐπάνω *do* διὰ τὰς *declarations* τῆς πρίμας. Εἰς κχιμίαν μεγάλῃν ξεκολλημένην πλάκα παίζει σιγὰ, σιγὰ μίαν νόταν τοῦ βιολοντσέλου. Εἰς τὸ μουσαμὰ ποῦ σκεπάζει τὸν περιστερεῶνα κτυπᾷ βραδέως τὸ τύμπανον. Μὲ τὸ φλύαρον ρυάκι ποῦ σχηματίζει ἀνάμεσα εἰς τῆς ἀζάλιες καὶ τὰς πρασιάς ἀρχίζει τὸ κελάρυσμα τοῦ πλαγιαζόλου. Μὲ τοὺς γυμνωμένους κλάδους τραβᾷ τῆς δυνατῆς δοξαριῆς εἰς τὰ βρεγμένα πτερὰ τοῦ ἀνέμου. Ἀπὸ δὲ τὸν μέγιστον ὕδατωσολῆνα ποῦ κρημνίζεται τὸ νερὸ τῆς στέγης ἀφίνει νὰ ξεφεύγουν ἡ βαρεῖες νότες τῆς γκράν κάσσας.

Καὶ ἔτσι ἡ βροχὴ συνθέτει τὴν ὀπερέτταν τῆς μέσα εἰς τὸ φωταγωγημένον ἀπὸ φειδωτὰς ἀστραπᾶς θεάτρον, τὸ δονούμενον ἀπὸ τὸ βαρὺ χειροκρότημα τῆς βροντῆς καὶ τὴν ἀγρίαν ἐπευφημίαν τοῦ κεραυνοῦ.

Καὶ ὑπάρχουν ξεχωριστὲς στιγμῆς ποῦ εὐρίσκει κανεὶς ὑπερέτερον τὴν καταρρέουσαν μουσικὴν τῆς φθινοπωρινῆς βροχοῦλας, ἀπὸ τὰ λαβουρινθώδους ἐνοῖα μουσικὰ ἀριστουργήματα ἐνὸς Μπερχόβεν.

Εἰς ἓνα χλωμὸ ἡλιοβασιλεμα δακρυομένου ἀθηναϊκοῦ φθινοπώρου, μίαν σταγῶν μουσουργημένης βροχῆς, εἰς ῥέων τόνος ἀπὸ τὴν ὑγρὰν συμφωνίαν, εἶναι πολλὰκις γλυκύτερος ἀπὸ μίαν νόταν τοῦ Παρσιφὰλ ἢ τοῦ Ταγγούζερ.

Ἡ μουσικὴ τῆς βροχῆς δὲν ἀνήκει εἰς καμίαν σχολὴν δὲν εἶναι οὔτε τῆς θησαυκώτης παλαιᾶς ἰταλικῆς μελωδίας, οὔτε τῆς νεωτέρας συμβολικῆς, τῆς γαϊφώδους καὶ βθεῖας καὶ πολυταράχου γερμανικῆς. Ἐχει ἴδιον ρυθμὸν, ἴδιον χρῶμα, ἴδιον ὕψος, ἰδική-

της ἂν θέλετε μουσικὴν κλίμακα. Διὰ τὴν ἐνοήσῃ τις δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ συμπληρώσῃ τὰς μουσικὰς του σπουδὰς εἰς τὰς σχολὰς τῆς Δρέσδης ἢ τοῦ Μονάχου. Χρειαίεται ὀλίγη μόνον συννεφιά εἰς τὸ μέτωπον. Καὶ τότε ἀπὸ τὰ βρεγόμενα φύλλα καὶ ἀπὸ τοὺς δερομένους ἐλεοπίνακας ἀκούει τὴν θαυμασιωτέραν συμφωνίαν.

Οἱ ἀγαπῶντες ἰδίως πολὺ καὶ βαθειὰ ἀκούουν καὶ τὴν τελευταίαν νόταν. Καὶ αὐτοὶ μόνον ἤμποροῦν νὰ διαβάσουν ἐκ πρώτης ὄψεως πρῶτα βίστα, εἰς τὰ ἐκτυλισσόμενα εἰς τὸν οὐρανὸν μεγάλα καὶ ὑπομέλινα μουσικὰ τεύχη, εἰς τὰ σύννεφα ἀπὸ τὰ ὅποια διδάσκονται τὴν μουσικὴν τὰ φύλλα καὶ τὰ τζάμια τῶν παραθυρίων.

Ἡ βροχοῦλα ποῦ ραντίζει τὸ ἀπαλὸν ἀνόστρωμα, ποῦ σταλάζει ὡσὰν ὀλοστρόγγυλο δάκρυ, ποῦ φτάνει τῆς δρόσου τοὺς ἀργυροὺς κόμβους καὶ στολίζει μ'

αὐτοὺς τὰ ἀλαβάστρινα κρίνα, ἔχει τὴν μουσικὴν μὲ τὴν ὁποίαν τραγουδεῖ τὰ ὄχρα φαντάσματα τῶν πεθαμένων πόθων καὶ τὸ ρόδινον ἄστρον τῶν πρώτων ἐλπίδων, τὸ ἄστρον ποῦ μὲ τρεμιζέλα σκορπίζει τὸ ἐντροπαλὸν φῶς του εἰς τὰς ἀνατολάς τῆς ζωῆς.

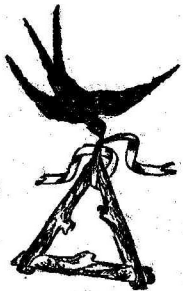
Ἡ βροχοῦλα ἔχει μίαν μουσικὴν καὶ διὰ τὸν ἄνευ ἐλπίδων καὶ διὰ τὸν ζῶντα εἰς ἀνθοπλήμμυραν αἰωνίαν, τὴν μουσικὴν τοῦ κλαίοντος οὐρανοῦ ποῦ βρέχει μὲ δάκρυα τὸ χιονόστρωμα τῶν λυπημένων κρίνων, τὴν μουσικὴν τοῦ νεροῦ ποῦ παρασύρει τὸ δάκρυ τῶν θλιμμένων ρόδων.

Καὶ ἡ μουσικὴ τῆς βροχοῦλας εἶναι τραγουδάκι ὄταν κτυπᾷ εἰς τὰ τζάμια τοῦ παραθυριοῦ καὶ εἶναι γλυκὺς ὑπομελισμὸς ὅταν σταλάζει ἀργά - ἀργά, καὶ εἶναι πένθιμος ἐμβατήριον εἰς τὴν νεκρικὴν πομπὴν τῶν φθινοπωρινῶν ἡμερῶν.

TIM. ΜΩΡΑΪΤΙΝΗΣ

Ο CHORIN ΩΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

(Ἀναμνήσεις — Ἐπιστολαί)

ΕΝ εὐρίσκουν τὴν γαλλήνῃ οὔτε καὶ εἰς τὸν τάφον, οἱ μεγάλοι ἄνδρες οἵτινες ὑπέφερον διαρκῶς ἐν τῇ ζωῇ.

Οἱ ταπεινοὶ μεταγενέστεροι παροτρυνόμενοι ὑπὸ ἀκατασχέτου περιεργείας, ἡ ὁποία τὰ πάντα ἐρευνᾷ καὶ ἐξετάζει, ρίπτονται ἐπὶ τῶν λειψάνων «τῆς εὐκλείας», ζη-

τοῦσιν αὐτὴν εἰς τὰ πλέον ἀπόκρυφα μέρη τῆς ὑπάρξεώς της, ἐξετάζουν ἐπισταμένους τὰ αἰσθηματὰ της, θέτουν εἰς ἀμφιβολίαν τὴν ἀγάπην αὐτῆς καὶ ὅλα ταῦτα — λέγουσιν οὗτοι, δὲν γνωρίζομεν ἐὰν δικαίως ἢ ἀδικῶς — διὰ ν' ἀνακαλύψουν τὴν πηγὴν τῶν ἐξόχων αὐτῶν σκέψεων καὶ τῶν μεγάλων ἐμπνεύσεων τῶν μεγαλοφυῶν. Τὸ φλόαρον τοῦτο πεπρωμένον, δὲν ἔπρεπε καὶ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ ὁ ἄβρὸς, ὁ λεπτός, ὁ βελύς ἐκεῖνος ποιητῆς τοῦ κλειδοκυμβάλου, ὁ ὀνομαζόμενος *Chorin*.

Περὶ αὐτοῦ μέχρι τοῦδε πολλὰ ἐγράφησαν καὶ πολλὰ συνεζητήθησαν, ἀλλὰ βιογραφία πλήρης τοῦ καλλιτέχνου καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἱκανοποιούσα τοὺς πάντας, οὐδεὶς μέχρι τοῦδε εἶχε δημοσιεύσει.

Ὁ Φερδινάνδος *Hosich*, νεαρὸς Πολωνὸς συγγραφεύς, δημοσιεύει σήμερον περισπούδαστον βιβλίον μεγάλου ἐνδιαφέροντος ἐπὶ τοῦ «*Chorin* καὶ τῶν ἔργων του,» τὸ ὁποῖον πληροῖ τὰ κενὰ καὶ δίδει τὰς ὀλιγώτερον γνωστὰς πληροφορίας περὶ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, τῆς ἐφηβικῆς, περὶ τῆς ζωῆς του, τῆς τέχνης καὶ τῶν ἐρώτων τοῦ μεγάλου διδασκάλου.

Ὁ *Chorin* χαρακτήριος περιπαθοῦς ἦτο ἐπιρρεπὴς εἰς τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ζήλοτυπιαν. «Ἄνευ τῶν δύο ἰσχυρῶν αὐτῶν παθῶν, τὰ ὅποια ἐκυριάρχουν ἐπὶ τῆς καρδίας του, ἴσως ὁ κόσμος σήμερον δὲν ἤθελε κατέχει τὰς πηγὰς ἐκείνας τῆς μελωδίας, τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῶν θλίψεων οἱ ὅποια ἐξωτερικεύθησαν εἰς τὰς *Nocturnes* του καὶ εἰς τὰ *Preludes*.

Οὗτος ἠγάπησε παραφόρως τὴν *Costanza Gladkon-*

ska, ἣτις ὡς αἰοδὸς ἔψαλλεν εἰς τὴν Βαρσοβίαν· ὁ βιογράφος του βεβαιώνει ὅτι εἰς τὸ πείσμα τῶν λοιπῶν ἐρώτων του, ἡ εἰκὼν τῆς ὠραίας *Costanza* δὲν ὤχριασε ποτέ, ποτέ ἐν τῇ καρδίᾳ του.

Εἰς τὰς πρὸς τὸν ἐπιστήθιον φίλον του *Wojciechowski* ἐπιστολάς του, οὗτος μετ' εἰλικρινείας καὶ ἀφελείας ἐκφράζεται καὶ ἐξομολογεῖ τὰς θλίψεις, τὰς εὐτυχίας, τὰς ὅποιαις τὸ ἐρωτικὸν αὐτὸ πάθος τὸν ἔκκαμνε νὰ αἰσθανθῇ.

Ἐγκατέλειπεν ἐξ ἀνάγκης τὴν Βαρσοβίαν μὲ τὸ προαίσθημα — τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε προφητεία — ὅτι δὲν θὰ ἐπέστρεφε πλέον, ἡ θλίψις δὲ τοῦ ἀποχωρισμοῦ καὶ ἡ ζήλοτυπία, ἡ ὁποία ἐν τῇ καρδίᾳ του ἐγεννήθη ἔδιδον εἰς αὐτὸν στιγμὰς ἀπογνώσεως, ἀμφιβολίας καὶ πικριῶν ἀνεκφράστων.

Εἰς μίαν ἐκ τῶν πρώτων ἐπιστολῶν του ὁ μουσουργὸς ἐγκαταλείπεται εἰς τὰς ὀνειροπολήσεις τοῦ ἔρωτος αὐτοῦ καὶ λέγει :

«Τὴν βλέπω ἀκόμη τὴν ὠραίαν ξανθὴν, λατρευτὴν κόρην μὲ τοὺς γαλανοὺς ὀφθαλμούς, μὲ τὴν θωπευτικὴν φωνὴν καὶ ἐνθουμούμαι πάντοτε τὰς τερπνὰς ὥρας τὰς ὁποίας διήλθομεν μαζὺ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Βερναρδίνου, καὶ ἐντὸς τῶν παρασκηρίων τοῦ θεάτρου.

Ἐπαναβλέπων τὴν εἰλόνα της· διαρκῶς φέρω εἰς τὸν δάκτυλον τὸ δακτύλιόν της καὶ τὸ θωπεύω.

Κρούω καλλίτερον τὸ κλειδοκύμβηλον ὅταν ἔχω ἐνώπιόν μου τὸ ὄραμά της, διότι μοι φαίνεται ὅτι αὐτὴ μὲ ἀκούει, καὶ αὐτὴ μόνη δύναται νὰ ἐξηγήσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἰσθάνομαι.

Παραφερόμενος ὑπὸ τοῦ ἐμπαθοῦς χαρακτήρος του ἐβασάνιζε συχνὰ τὴν ἐρωμένην του ἐκδηλώνων εἰς εἰς αὐτὴν τὰς ὑποφίας του καὶ τὴν δυσπιστίαν του· ἀλλ' ὅμως δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκφράξῃ τὴν μεταμέλειάν του διὰ τῶν θερμότερων λόγων. Κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας τῆς θλίψεως ἔγραψε τὴν περιφημον μελωδίαν εἰς *Si minore* ἐπὶ τῆς θαυμασίας ποιήσεως τοῦ μεγάλου του συμπατριώτου *Michiench* «Φύγε ἀπὸ ἐμπρός μου».

Ἐξ ἄλλου ὁ *Chorin* διὰ τὴν φήμην τῆς μεγαλοφυίας του, διὰ τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου του, διὰ τὴν κομψότητα τῆς περιβολῆς του, διὰ τὴν εὐγενῆ συμπεριφορὰν του, δὲν ἐβράδυνε νὰ εὖρῃ θαυμαστίας,